

Warszawa, 5 grudnia 2014 r.

ZAŁOŻENIA DLA INSTYTUCJI ZARZĄDZAJĄCYCH DOTYCZĄCE OCENY POTENCJAŁU I DOŚWIADCZENIA PROJEKTODAWCÓW ORAZ ŹRÓDEŁ WSPÓŁFINANSOWANIA KRAJOWEGO DLA ŚRODKÓW EFS W RAMACH PROGRAMÓW OPERACYJNYCH 2014-2020

I. Ogólne założenia

Dotychczasowa realizacja projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) pozwoliła uzyskać szeroką wiedzę na temat mocnych i słabych stron procesu wyboru, realizacji i finansowania programów i projektów realizowanych ze środków EFS. Zdobyte doświadczenie powinno pozwolić na dobranie optymalnych rozwiązań do stworzenia warunków dla zwiększenia efektywności wsparcia finansowanego w ramach programów EFS w perspektywie finansowej 2014-2020, w szczególności należy wziąć pod uwagę konieczność zaangażowania potencjału tak społecznego jak i finansowego na rzecz budowania trwałych efektów w poszczególnych obszarach interwencji EFS.

W okresie programowania 2007-2013 doświadczenie projektodawcy było oceniane w głównej mierze w oparciu o umiejętność realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych, często, niezależnie od obszaru, w jakim projekty te były realizowane, oraz w oparciu o zdolność do „obsługi” określonego budżetu projektu. Nie oceniano w wystarczającym stopniu doświadczenia projektodawcy w działalności na rzecz danej społeczności lokalnej bądź z grupą docelową, na rzecz której realizowany był projekt. Dążąc do zwiększenia wykorzystania posiadanego przez projektodawcę kapitału społecznego¹, w perspektywie finansowej 2014-2020 należy przyłożyć większą miarę do oceny spójności realizowanego projektu z podstawową działalnością projektodawcy. Wyrazem takiego podejścia powinna być znacząca modyfikacja zasad oceny formalnej i merytorycznej wyboru projektów EFS do dofinansowania.

W związku z powyższym, **Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (MIiR) proponuje wprowadzenie nowych rozwiązań mających na celu podkreślenie znaczenia weryfikacji zdolności projektodawcy/partnerów do efektywnej realizacji zadań w obszarze, w ramach którego składany jest wniosek o dofinansowanie i – w przypadku gdy jest to możliwe – odzwierciedlenie tego potencjału w budżecie projektu EFS.**

¹ Jako kapitał społeczny należy rozumieć rzeczywiste i potencjalne zasoby projektodawcy/partnerów, związane z posiadaniem trwałej sieci mniej lub bardziej zinstytucjonalizowanych związków wspartych na wzajemności i uznaniu (za Bourdieu P. (1986), The Forms of Capital, w: Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education, J. Richardson (ed.), New York.

II. Zdolność do efektywnej realizacji projektu

Zdolność do efektywnej realizacji projektu wykazywana powinna być przez projektodawcę jako opis doświadczenia oraz zasobów jakimi dysponuje i jakie zaangażuje w realizację określonego projektu. Zdolność do efektywnej realizacji projektu powinna stanowić element oceny projektu, w ramach której instytucja organizująca konkurs weryfikuje, w jakim stopniu projektodawca posiada właściwy potencjał techniczny, finansowy i kadrowy oraz, w jaki sposób doświadczenie zdobyte przy realizacji podobnych przedsięwzięć może być wykorzystane na rzecz realizacji projektu. Dużą rolę odgrywa w tym zakresie partnerstwo i możliwość korzystania z doświadczenia i zasobów wszystkich organizacji tworzących dane partnerstwo.

Ocena zdolności do efektywnej realizacji projektu powinna więc obejmować:

- **doświadczenie projektodawcy/partnerów**, które powinno być rozpatrywane w kontekście dotychczasowej jego działalności i możliwości weryfikacji jej rezultatów, prowadzonej:
 - (1) w obszarze, w którym udzielane będzie wsparcie przewidziane w ramach projektu;
 - (2) na rzecz grupy docelowej, do której kierowane będzie wsparcie przewidziane w ramach projektu;
 - (3) na określonym terytorium, którego dotyczyć będzie realizacja projektu;
- **potencjał kadrowy/merytoryczny projektodawcy/partnerów** – tj. zaangażowanie kompetentnych, związanych z daną organizacją, osób w realizację projektu, know-how;
- **potencjał techniczny projektodawcy/partnerów** – tj. posiadane lub pozyskane zaplecze, pomieszczenia, sprzęt, który wnioskodawca może wykazać w projekcie;
- **potencjał finansowy projektodawcy/partnerów** – tj. własne środki finansowe wnioskodawcy, bądź środki niekoniecznie posiadane przez wnioskodawcę, ale przede wszystkim takie, które wnioskodawca potrafi zmobilizować w społeczności lokalnej w związku z planowaną realizacją projektu.

Według proponowanego podejścia, istotnym dla powierzenia określonego projektu do realizacji będzie wykazanie obecności projektodawcy i „zakorzenienia” działań podejmowanych przez niego w przeszłości w obszarze planowanej interwencji, **nawet w sytuacji gdy nie realizował on dotąd projektów współfinansowanych ze środków unijnych**. Jednocześnie, ocena potencjału nie dotyczy jedynie zaplecza technicznego, ale **także zdolności społecznych do podejmowania określonych przedsięwzięć**. Ocenie podlegać powinien szeroko definiowany **kapitał społeczny wyrażony poprzez umiejętności do samoorganizowania się i współpracy oraz zaangażowania w poprawę sytuacji społeczności, na rzecz której podejmowane będą działania**. Wnioskodawca powinien wykazać kapitał społeczny poprzez opis efektów dotychczas zrealizowanych projektów / działań / akcji na rzecz społeczności, czy podjętej współpracy z innymi organizacjami / instytucjami publicznymi. Ocena powinna też uwzględniać umiejscowienie planowanego do realizacji projektu w kontekście szerszych działań podejmowanych przez projektodawcę w ramach prowadzonej działalności.

Przeprowadzenie takiej oceny wymaga opracowania kryteriów, które miałyby zastosowanie do projektów składanych w danym działaniu lub konkursie. Kryteria te podlegałyby ocenie na etapie oceny merytorycznej na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie. Istotne jest, aby kryteria te otrzymały wysoką wagę w ramach oceny merytorycznej projektów w celu podkreślenia znaczenia tej części wniosku o dofinansowanie. IZ PO powinny więc uwzględnić ten fakt, przy określaniu wag oceny merytorycznej projektów. Kryteria zaangażowanego potencjału i doświadczenia nie powinny mieć charakteru „0-1”, ale umożliwiać ocenę na skali, która pozwala uszeregować projekty (przyznając określoną liczbę punktów) w zależności od posiadanego potencjału i doświadczenia. Pozwoli to na premiowanie takich projektów, które składane są przez podmioty posiadające i angażujące na rzecz danego projektu szeroko rozumiany potencjał i doświadczenie wymagane do realizacji danego typu projektu.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

W celu umożliwienia dokonania oceny zdolności do efektywnej realizacji projektu, projektodawca musi przedstawić posiadany potencjał oraz doświadczenie w ramach składanego wniosku o dofinansowanie projektu. Poniżej zamieszczono przykładowy sposób ujęcia przez beneficjenta informacji dotyczących jego potencjału w ramach wniosku o dofinansowanie projektu..

Potencjał finansowy wnioskodawcy i partnerów [tekst]
Opisz potencjał finansowy wnioskodawcy i/lub partnerów, tj.: 1) ich zdolność do dysponowania środkami projektu, oraz 2) środki finansowe, które wnioskodawca lub partnerzy mogą wykorzystać w ramach projektu, tak środki własne jak i zmobilizowane w społeczności lokalnej.
<i>Tekst</i>

Potencjał kadrowy wnioskodawcy i partnerów			
* Opisz potencjał kadrowy wnioskodawcy i/lub partnerów i wskaż sposób jego wykorzystania w ramach projektu (wskaż kluczowe osoby, które zaangażujesz do realizacji projektu, wymiar czasu pracy, zakres obowiązków.			
Imię i nazwisko	Posiadane kompetencje i doświadczenie	Sposób wykorzystania w ramach projektu	Wymiar czasu pracy
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>Tekst</i>	<i>tekst</i>
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>

Potencjał techniczny			
Opisz zasoby, jakie zostaną zaangażowane do realizacji poszczególnych zadań, w tym np.: sprzęt, zasoby lokalowe w podziale na źródła pochodzenia zaangażowanych zasobów.			
Nr	Zadanie	Potencjał techniczny	
		Potencjał techniczny do wykorzystania w projekcie	Sposób wykorzystania wkładu w ramach projektu
1	<i>[lista rozwijana]</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>
2	<i>[lista rozwijana]</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>
...	<i>[lista rozwijana]</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>

Doświadczenie wnioskodawcy i partnerów [tekst]

Wskaż doświadczenie wnioskodawcy i partnerów, które przełoży się realizację projektu, w odniesieniu do:

- 1) obszaru, w którym będzie realizowany projekt,
 - 2) grupy docelowej, do której kierowane będzie wsparcie oraz
 - 3) terytorium, którego będzie dotyczyć realizacja projektu.
- 4) Wskaż instytucje, które mogą potwierdzić prowadzenie tej działalności.

Tekst

Zwiększenie nacisku na weryfikację doświadczenia i potencjału projektodawcy w proponowanym kształcie przyczyni się do silniejszego powiązania podejmowanych działań z lokalną społecznością oraz wykorzystania doświadczeń podmiotów działających od lat w obszarach wspieranych przez EFS. W efekcie projektodawcy konkurować będą pomysłami rozwiązania konkretnego problemu a nie koncentrować się na wypełnieniu określonych warunków formalnych konkursu.

Proponowane zmiany znajdą odzwierciedlenie w zapisach wytycznych w zakresie wyboru projektów realizowanych z udziałem środków EFS na lata 2014-2020 poprzez zobowiązanie instytucji organizującej konkurs do ustalenia kryterium wyboru projektów odnoszącego się bezpośrednio do angażowanego potencjału finansowego, kadrowego i technicznego wnioskodawcy i partnerów projektu oraz doświadczenia projektodawcy, co pozwoli na ocenę projektów pod względem zdolności do ich efektywnej realizacji.

III. Wycena potencjału projektodawcy/partnerów w projektach EFS

Potencjał społeczny i zdolność do efektywnej realizacji projektu wykazywane przez projektodawców/partnerów na etapie wnioskowania o środki EFS mogą mieć przełożenie na budżet projektu EFS, bowiem określone elementy potencjału kadrowo-technicznego projektodawcy/partnerów mogą zostać wycenione i ujęte w budżecie projektu. W takim przypadku będziemy mieć do czynienia z wkładem własnym. Zostało to zobrazowane na schemacie nr 1.

Katalog form i źródeł wykazywania potencjału projektodawcy/partnerów zdefiniowany jest bardzo szeroko, co pozwala na to aby żadna z potencjalnych grup beneficjentów, w tym w szczególności organizacje pozarządowe i partnerzy społeczno-gospodarczy, nie była wykluczona z możliwości ubiegania się o wsparcie ze środków EFS.

Poziom wymaganego wycenionego potencjału (wkładu własnego) powinien zostać określony przez instytucję zarządzającą i uzależniony od:

- typu operacji, która miałaby być wdrażana przez projektodawcę/partnerów;
- rodzaju projektodawcy/partnerów.

Niemniej jednak, w opinii MliR, co do zasady wniesienie wkładu własnego powinno być **wymagane we wszystkich projektach EFS w perspektywie finansowej 2014-2020** i a instytucja zarządzająca / instytucja ogłaszająca konkurs powinna określić jego wymagany poziom. **Niemniej jednak, instytucja zarządzająca powinna mieć możliwość odstąpienia od wymagania wkładu własnego w przypadku pewnej grupy projektów lub beneficjentów, pod warunkiem, że wykazany zostanie potencjał, którego nie można wycenić i przełożyć na wkład własny.**

Dodatkowo, instytucja zarządzająca może obniżyć wymagany poziom wkładu własnego w sytuacji gdy wytyczne horyzontalne albo warunki konkursu ograniczają kwalifikowalność kategorii wydatków².

Należy zwrócić uwagę na kilka istotnych aspektów związanych z wnoszeniem wkładu własnego, które zostały opisane poniżej:

(1) Wkład własny nie musi stanowić własności beneficjenta

Wkład własny wnoszony jest przez projektodawcę, niemniej jednak będzie on mógł pochodzić z różnych źródeł, w tym np. uczestników projektu, samorządu lokalnego, strony trzeciej. W przypadku projektów partnerskich, wkład finansowy może pochodzić od partnerów.

W przypadku wkładu niepieniężnego, może być on wnoszony przez beneficjenta ze składników jego majątku (np. nieruchomości) oraz z majątku innych podmiotów, o ile zostało to uregulowane prawnie (np. beneficjent będący NGO wnosi wkład w postaci nieruchomości udostępnionej przez gminę, przy czym możliwość wykorzystywania przez niego tej nieruchomości została uregulowana np. w umowie dzierżawy).

(2) Brak ograniczenia odnośnie do formy wnoszenia wkładu własnego

Instytucja zarządzająca zobowiązana jest umożliwić wniesienie wkładu własnego we wszystkich dostępnych formach a wkład własny finansowy nie może być premiowany w stosunku do wkładu niepieniężnego. W tym celu w projekcie wytycznych horyzontalnych w zakresie kwalifikowania wydatków w perspektywie 2014-2020 dla EFS wprowadzono zapis, że **to beneficjent określa formę wniesienia wkładu własnego** a IZ PO nie może wymagać wniesienia wkładu własnego w określonej formie. Zapewnienie ww. warunków należy do instytucji zarządzającej oraz komitetu monitorującego program, którego kompetencją jest akceptacja odpowiednio określonych kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie projektu.

² Przykładem takiego przypadku mogą być projekty dt. doposażenia oddziałów przedszkolnych szkółach w ramach PO KL w Poddziałaniu 9.1.1, w którym kwalifikowalność wydatków została ograniczona wyłącznie do wydatków sprzętowych wskazanych w katalogu opracowanym przez IZ.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

(3) Istnieje szeroki katalog możliwych form wnoszenia wkładu własnego

W perspektywie 2014-2020 beneficjenci mają możliwość zastosowania szeregu różnych form wnoszenia wkładu własnego w postaci:

- (a) **niepieniężnej**, w tym wkład niepieniężny wnoszony przez stronę trzecią w formie dodatków lub wynagrodzeń, lub
- (b) **finansowej**, np. poprzez:
- środki będące w dyspozycji danej instytucji,
 - środki wpłacane przez podmioty zewnętrzne,
 - środki prywatne angażowane w ramach projektów objętych pomocą publiczną,

Zaangażowanie **wkładu niepieniężnego** w realizację projektu może polegać na wykazaniu wyceny m.in. następujących kosztów:

<i>Koszt</i>	<i>Zasady wnoszenia wkładu</i>
udostępnianie/użyczenie budynków, pomieszczeń, urządzeń, wyposażenia na potrzeby projektu	<ol style="list-style-type: none">1) budynki nie muszą być własnością beneficjenta/partnera, mogą być np. udostępnione przez inne podmioty np. gminę2) w przypadku wykorzystania nieruchomości na rzecz projektu jej wartość nie przekracza wartości rynkowej3) wydatki poniesione na wycenę wkładu niepieniężnego są kwalifikowalne4) wkład związany z udostępnianiem pomieszczeń, urządzeń, wyposażenia – jest kwalifikowalny w wysokości odpowiadającej kosztom utrzymania lub wynajmu danej infrastruktury5) brak możliwości wykazania w budżecie projektu własny sprzętu zakupionego z EFS w perspektywie finansowej 2007-2013 (niemniej jednak – można go wykazać jako potencjał techniczny nie podlegający wycenie)
świadczenia wykonywane przez wolontariuszy na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie	<ol style="list-style-type: none">1) wartość wkładu niepieniężnego w przypadku świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy określa się z uwzględnieniem ilości czasu poświęconego na jej wykonanie oraz średniej wysokości wynagrodzenia (wg stawki godzinowej lub dziennej) za dany rodzaj pracy obowiązującej u danego pracodawcy lub w danym regionie (wyliczonej np. w oparciu o dane GUS) lub płacy minimalnej określonej na podstawie obowiązujących przepisów, w zależności od zapisów wniosku o dofinansowanie projektu2) wycena nieodpłatnej dobrowolnej pracy może uwzględniać wszystkie koszty, które zostałyby poniesione w przypadku jej odpłatnego wykonywania przez podmiot działający na zasadach rynkowych; wycena uwzględnia zatem koszt składek na ubezpieczenia społeczne oraz wszystkie pozostałe koszty wynikające z charakteru danego świadczenia
wkład niepieniężny w formie dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią (pracodawców) uczestnikom danego projektu	<ol style="list-style-type: none">1) możliwość wnoszenia wkładu strony trzeciej dotyczy wyłącznie projektów skierowanych do pracodawców (firm, jednostek samorządowych, etc.), którzy delegują swoich pracowników na szkolenie2) wkład wnoszony w tym przypadku dotyczy wynagrodzenia za czas udziału w projekcie3) podstawą wniesienia wkładu własnego przez strony trzecie powinna być stosowna umowa z beneficjentem oraz

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

	zgodność poniesionych wydatków z przepisami krajowymi
wkład niepieniężny w innej formie	<p>1) wartość wkładu niepieniężnego powinna być potwierdzona dokumentami o wartości dowodowej równoważnej fakturom</p> <p>2) wartość przypisana wkładowi niepieniężnemu nie przekracza stawek rynkowych</p>

Szczegółowe zasady wnoszenia wkładu niepieniężnego będą uregulowane w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

Wkład w **postaci finansowej** wykazywany przez projektodawcę w projekcie może pochodzić z następujących źródeł:

<i>Wkład finansowy</i>	<i>Zasady wnoszenia wkładu</i>
opłaty związane z udziałem uczestników w projekcie	<p>1) możliwość wykorzystania opłat nie może ograniczać udziału w projekcie grupom docelowym wspieranym z EFS, w związku z tym w przypadku wsparcia kierowanego do osób pozostających bez zatrudnienia lub wykluczonych społecznie opłaty nie powinny być pobierane; natomiast jest to możliwe w przypadku rodziców wnoszących opłatę za opiekę przedszkolną lub żłobkową za dzieci, osób uczestniczących w kształceniu ustawicznym, np. szkoleniach językowych dla dorosłych osób pracujących, etc.</p> <p>2) opłaty powinny być symboliczne i nie stanowić istotnej bariery uczestnictwa w projekcie</p> <p>3) informacja na temat pobierania opłat od uczestników powinna zostać zawarta we wniosku o dofinansowanie projektu i powinna podlegać ocenie pod kątem celowości i ewentualnego ograniczenia dostępu do projektu dla potencjalnych uczestników projektu przez instytucję oceniającą konkurs</p>
<p>środki pozyskane przez podmiot będący beneficjentem z innych programów krajowych/ regionalnych /lokalnych, pod warunkiem, że zasady realizacji tych programów nie zabraniają wnoszenia ich środków do projektów EFS</p> <p><u>(zagrożenie podwójnym finansowaniem wydatków)</u></p>	<p>1) zasady realizacji programów, z których beneficjent uzyskał środki, nie mogą zabraniać ich wykazania jako wkładu własnego do projektu EFS (przykładem takich środków z innych programów, które mogą stanowić wkład własny do innych projektów jest Fundusz Inicjatyw Obywatelskich)</p> <p>2) beneficjent nie może angażować jako wkład własny jedynie środków pozyskanych w ramach innych programów/grantów, w których jasno określono, że nie mogą one stanowić wkładu własnego w projektach współfinansowanych ze środków UE</p>
wpłaty pracodawców z tytułu uzyskanego wsparcia, w tym z tytułu uzyskanej pomocy publicznej (z wyłączeniem pomocy <i>de minimis</i> *)	<p>1) możliwość wnoszenia wkładu własnego w takiej formie dotyczy wyłącznie projektów skierowanych do firm prywatnych, które uzyskują pomoc publiczną w związku z uzyskanym w ramach projektu wsparciem</p> <p>2) wkład własny wnoszony jest na podstawie umowy pomiędzy beneficjentem a pracodawcą, który uzyskuje pomoc publiczną</p>
środki finansowe będące w dyspozycji danej instytucji lub pozyskane przez tą	1) środki własne / dotacje / granty pozyskane przez podmiot na

instytucję z innych źródeł (np. od sponsorów, darczyńców – tak publicznych jak i prywatnych), w tym środki przeznaczone na wynagrodzenie kadry zaangażowanej przez beneficjenta w realizację projektu EFS, które nie jest finansowane ze środków dofinansowania	finansowanie swojej podstawowej działalności 2) w przypadku organizacji pozarządowych to również możliwość zaangażowania środków pozyskanych z ustawą o <i>działalności pożytku publicznego i wolontariacie</i> , np. środki pozyskane w ramach 1%, środki ze zbiórek publicznych, darowizny, nawiązki sądowe 3) w przypadku wykazywania wynagrodzenia kadry – dotyczy to osób powiązanych z beneficjentem, które zostaną zaangażowane w realizację projektu, w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, które beneficjent oddeleguje do realizacji projektu; w takim przypadku należy wykazać szacunkowy wymiar czasu pracy personelu projektu (etat / liczba godzin) niezbędny do realizacji zadania/zadań; ponadto do rozliczania kwalifikowalności wynagrodzenia takiej osoby stosuje się zapisy wytycznych kwalifikowalności w zakresie personelu projektu
---	---

* pomoc *de minimis* stanowi odrębny od pomocy publicznej rodzaj pomocy państwa

(4) Możliwość łączenia różnych form wnoszenia wkładu własnego

Celem zapewnienia określonej wysokości wkładu własnego możliwe będzie łączenie różnych jego form, np. częściowo wniesienie wkładu własnego w postaci pracy wolontariusza a częściowo w postaci opłat od uczestników.

(5) Podstawa wymaganego wkładu własnego nie powinna uwzględniać środków dotacji przekazywanych uczestnikom projektów

W przypadku typów operacji, w których beneficjent przekazuje środki uczestnikom projektów na rozpoczęcie działalności gospodarczej, podstawa wymaganego wkładu własnego powinna zostać pomniejszona o środki wypłacane przez beneficjenta z tego tytułu.

(6) Wkład własny może być wykazywany przez beneficjenta bez względu na sposób rozliczenia projektu EFS

W perspektywie finansowej 2014-2020 przepisy unijne wprowadziły możliwość (a w niektórych przypadkach nawet obowiązek) rozliczania kosztów w projektach EFS, tak kosztów pośrednich jak i bezpośrednich, w sposób ryczałtowy, co wynika z koncentracji na rezultatach. Rozliczanie ryczałtowe oznacza, że koszty są kalkulowane według wcześniej zdefiniowanej metody opartej na produktach, rezultatach lub na podstawie innych kosztów a nie na podstawie dokumentów źródłowych. Beneficjenci nie mają obowiązku dokumentowania ponoszonych wydatków, tzn. nie gromadzą faktur, rachunków itp. Poszczególne wydatki nie podlegają również kontroli organów zewnętrznych. Wykorzystanie rozliczenia ryczałtowego pozwala więc na skoncentrowanie wysiłków na realizacji zadań merytorycznych i osiągnięciu założonych w projektach rezultatów i celów, zamiast na zbieraniu dokumentów finansowych potwierdzających poniesione wydatki. Stanowi to znaczne uproszczenie w porównaniu do tradycyjnej metody rozliczania projektu.

Najbardziej istotne zmiany w zakresie rozliczania ryczałtowego dotyczą:

- 1) kosztów pośrednich – które będą rozliczane obowiązkowo we wszystkich projektach EFS stawkami ryczałtowymi;

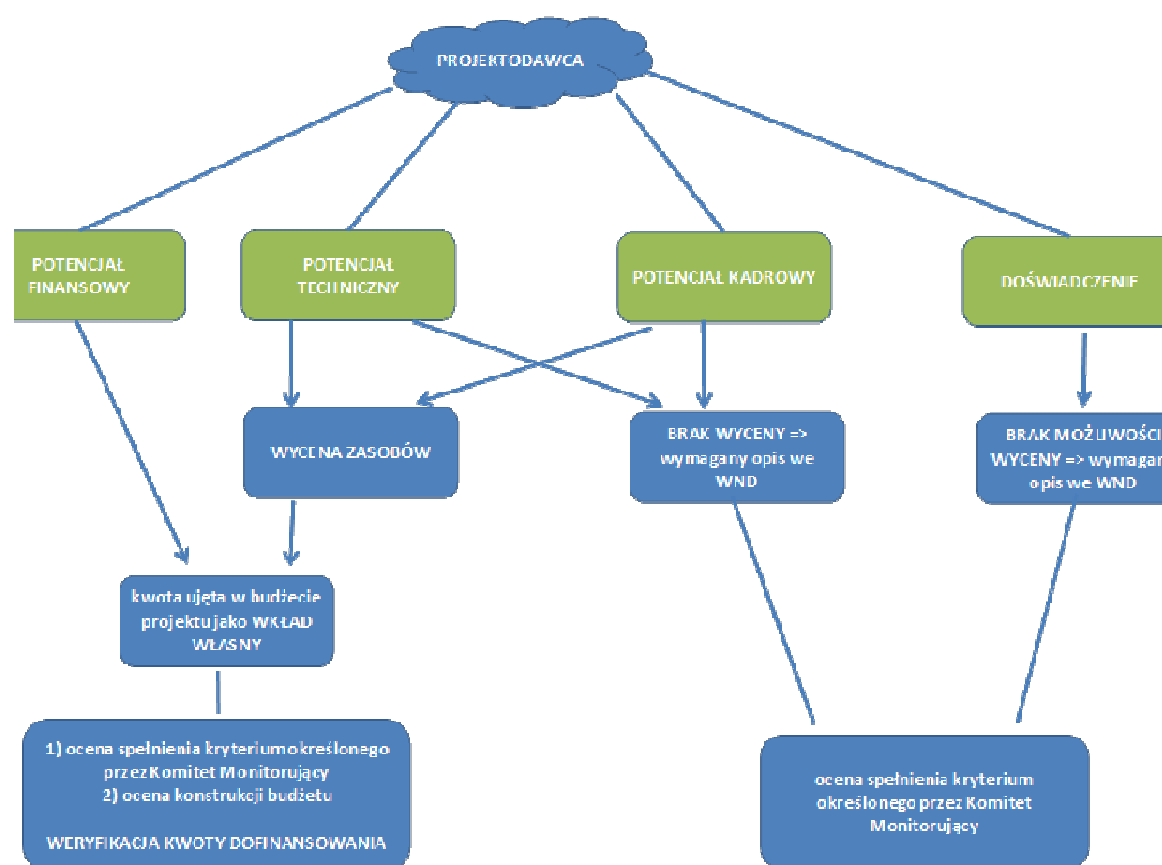
Ryczałt i katalog kosztów pośrednich (rozszerzony w nowej perspektywie o koszty zarządzania) wynikać będzie z krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020. W przypadku zastosowania ryczałtu – koszty pośrednie nie będą podlegać żadnej kontroli IZ.

Wyłącznie wydatki merytoryczne związane z realizacją projektu będą podlegać kontroli tak jak dotychczas a ryczałt kosztów pośrednich będzie naliczany automatycznie w zależności od poniesionych wydatków merytorycznych.

- 2) Obowiązkowego rozliczania wszystkich kosztów projektów EFS ryczałtem w przypadku projektów, w których wartość dofinansowania nie przekracza 50 tys. euro – w formie kwot ryczałtowych lub stawek jednostkowych wyliczanych na podstawie uzgodnionego budżetu.

Wnoszenie wkładu własnego w przypadku projektów rozliczanych ryczałtowo powinno być możliwe na takich samych zasadach jak w przypadku projektów rozliczanych na podstawie wydatków. Formularz wniosku o dofinansowanie powinien umożliwić wykazanie wkładu własnego bez względu na źródło jego pochodzenia, tak z kosztów pośrednich jak i bezpośrednich.

Schemat 1. Wycena potencjału projektodawców / partnerów

IV. Zapewnienie współfinansowania krajowego przez IZ RPO

W perspektywie finansowej 2014-2020 podstawę certyfikacji stanowią będą wszystkie wydatki kwalifikowalne a nie wyłącznie kwalifikowalne środki publiczne. W praktyce oznacza to, że źródła współfinansowania krajowego dla priorytetów inwestycyjnych EFS w programach operacyjnych mogą uwzględniać zarówno środki publiczne jak i prywatne, przy czym udział poszczególnych źródeł powinien wynikać z przyjętej struktury potencjalnych beneficjentów oraz zakresu wsparcia w ramach programów operacyjnych.

Środki współfinansowania krajowego RPO mogą pochodzić ze środków:

- (1) budżetu samorządu województwa będącego w dyspozycji Instytucji Zarządzającej RPO – zarząd województwa pełniąc rolę IZ RPO może wyasygnować środki będące w jego dyspozycji do współfinansowania RPO w części dot. EFS;
- (2) budżetu państwa;
- (3) Funduszu Pracy – w zakresie działań powiatowych urzędów pracy realizowanych na podstawie *Wytycznych w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z EFS w perspektywie finansowej 2014-2020* oraz ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- (4) wnoszonych w ramach wkładu własnego przez beneficjentów EFS.

W odniesieniu do środków wnoszonych w ramach wkładu własnego przez beneficjentów EFS, źródłem finansowania wkładu własnego mogą być zarówno środki publiczne jak i prywatne. O zakwalifikowaniu źródła pochodzenia wkładu własnego (publiczny/prywatny) decydować będzie status prawny beneficjenta/partnera/strony trzeciej lub uczestnika. Wkład własny może więc pochodzić ze środków:

- budżetu JST (szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego) – projekty wpisujące się w zadania z zakresu administracji samorządowej, określone odpowiednio w ustawach o samorządzie gminnym, powiatowym i wojewódzkim,
- Funduszu Pracy – projekty na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy realizowane przez instytucje rynku pracy na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – projekty na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane zgodnie z ustawą o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*,
- Narodowego Funduszu Zdrowia – projekty dotyczące realizacji populacyjnych programów profilaktycznych,
- Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – projekty dotyczące wsparcia dla osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych,
- Funduszu Dopłat – projekty z obszaru mieszkalnictwa i rewitalizacji realizowane jako wsparcie uzupełniające dla działań finansowanych z EFRR na zasadzie cross-financingu³,

³ Środki Funduszu Dopłat będą mogły stanowić wkład własny pod warunkiem zmiany art. 7 ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o *finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych*, zgodnie z którym: *Finansowe wsparcie na podstawie ustawy nie przysługuje na przedsięwzięcia, których realizacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej.*

- prywatnych, m.in. wkład wniesiony od podmiotów prywatnych, (np. firm, organizacji pozarządowych, partnerów społecznych i gospodarczych), wkład wniesiony przez pracodawców w związku np. z udzieloną pomocą publiczną, opłaty uzyskane od uczestników projektów.

Jednocześnie współfinansowanie działań realizowanych w ramach **priorytetów pomocy technicznej RPO współfinansowanych z EFS**, powinno w całości zostać zapewnione ze środków podmiotów korzystających ze środków pomocy technicznej lub ze środków budżetu samorządu województwa będącego w dyspozycji Instytucji Zarządzającej RPO.

Określenie szczegółowych wymogów co do wysokości wkładu własnego w poszczególnych typach projektów powinno nastąpić na etapie wdrażania programów operacyjnych, tj. ogłaszania konkursów lub wyboru projektów pozakonkursowych i elastycznie reagować na ewentualne zmiany zachodzące w strukturze projektodawców oraz wydatków publicznych.

V. Szczegółowe założenia dotyczące zapewnienia wkładu własnego na poziomie poszczególnych priorytetów inwestycyjnych finansowanych z EFS

Poniżej przedstawiono szczegółowe założenia dotyczące proponowanego przez MliR poziomu i źródeł wkładu własnego w projektach EFS w odniesieniu do każdego priorytetu inwestycyjnego. Należy zaznaczyć, że instytucja zarządzająca ma możliwość odstąpienia od wymagania wkładu własnego w przypadku pewnej grupy projektów lub beneficjentów, w sytuacji gdy realizacja celów konkursu nie byłaby możliwa, pod warunkiem, że wykazany zostanie przez nich potencjał, którego nie można wycenić. Dodatkowo, instytucja zarządzająca może obniżyć wymagany poziom wkładu własnego w sytuacji gdy wytyczne horyzontalne albo warunki konkursu mocno zawężają kwalifikowalność kategorii wydatków⁴.

W przypadku projektów kompleksowych, w ramach których realizowane są różne typy operacji, beneficjent powinien zapewnić wkład własny proporcjonalnie do realizowanych typów operacji.

Niemniej jednak, ostateczna struktura i źródła finansowania poszczególnych RPO będą wynikiem negocjacji zapisów samych programów oraz kontraktów terytorialnych. W związku z powyższym, odpowiedzialność za zapewnienie wkładu krajowego w ramach regionalnych programów operacyjnych spoczywa na przyszłych instytucjach zarządzających, co ma szczególne znaczenie w sytuacji gdy zakres wsparcia określony w RPO będzie niezgodny z priorytetami resortów odpowiedzialnych za poszczególne polityki sektorowe lub ustaloną linią demarkacyjną dla programów krajowych.

Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

<i>Przykładowe typy operacji</i>	<i>Przykładowi beneficjenci</i>	<i>Potencjalne źródło wkładu własnego</i>	<i>Wymagana wysokość wkładu własnego</i>
<i>PI 8i. zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników</i>			
usługi aktywizacyjne skierowane do osób bezrobotnych i poszukujących pracy	powiatowe urzędy pracy ⁵	środki Funduszu Pracy	20% wartości projektu – Mazowsze
działania EURES związane z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców	JST	środki JST wkład niepieniężny związany z udostępnianiem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki prywatne (wkład pracodawców przy zatrudnieniu subsydiowanym)	15% wartości projektu – pozostałe województwa

⁴ Przykładem takiego przypadku mogą być projekty dt. doposażenia oddziałów przedszkolnych szkółach w ramach PO KL w Poddziałaniu 9.1.1, w którym kwalifikowalność wydatków została ograniczona wyłącznie do wydatków sprzętowych wskazanych w katalogu opracowanym przez IZ.

⁵ W przypadku projektów pozakonkursowych powiatowych urzędów pracy – projekty te będą w całości finansowane z Funduszu Pracy zgodnie Wytocznymi w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z EFS w perspektywie finansowej 2014-2020.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

	podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym	5% wartości projektu
PI 8ii. trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży			
usługi aktywizacyjne skierowane do osób bezrobotnych i poszukujących pracy	powiatowe urzędy pracy ⁶ JST	środki Funduszu Pracy środki JST wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki prywatne (wkład pracodawców przy zatrudnieniu subsydiowanym)	20% wartości projektu – Mazowsze 15% wartości projektu – pozostałe województwa
działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób młodych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy	OHP	środki Funduszu Pracy wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki prywatne (wkład pracodawców przy zatrudnieniu subsydiowanym)	15% wartości projektu
działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób młodych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy oraz wspieranie mobilności zawodowej osób młodych	podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym	5% wartości projektu
PI 8iii. samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy			
instrumenty finansowe, w tym preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej	pośrednicy finansowi	środki prywatne funduszy pożyczkowych	wysokość wkładu własnego zgodnie z wynikami badania analizy luki finansowej
bezwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku	JST powiatowe urzędy pracy	środki Funduszu Pracy środki JST wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania	5% wartości projektu

⁶ W przypadku projektów pozakonkursowych powiatowych urzędów pracy – projekty te będą w całości finansowane z Funduszu Pracy zgodnie Wytocznymi w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z EFS w perspektywie finansowej 2014-2020.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

pracy wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług.		merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym	pomniejszonej o wartość dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej
	podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym	
PI 8iv. równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego			
tworzenie i utrzymanie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	JST podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem budynku, pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym opłaty od rodziców środki JST	20% wartości projektu – Mazowsze 15% wartości projektu – pozostałe województwa
działania aktywizacyjne umożliwiające godzenie życia zawodowego i prywatnego	JST podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	5% wartości projektu
PI 8v. adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian			
wspieranie rozwoju kwalifikacji przedsiębiorców i pracowników w oparciu o podejście popytowe dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw	firmy prywatne pozostałe podmioty niepubliczne JST	wkład prywatny pracodawców, których pracownicy uczestniczą w projekcie	co najmniej 20% wartości projektu – Mazowsze co najmniej 15% wartości projektu – pozostałe województwa
wsparcie outplacementowe na rzecz pracowników przewidzianych do zwolnienia, zagrożonych zwolnieniem oraz zwolnionych z zakładu pracy	firmy prywatne podmioty niepubliczne JST	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	5% wartości projektu
PI 8vi. aktywne i zdrowe starzenie się			
programy przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia oraz inne programy mające na celu utrzymanie	pracodawcy inne podmioty niepubliczne JST	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	5% wartości projektu

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

osób 50+ na rynku pracy			
realizacja populacyjnych programów profilaktycznych w zakresie raka szyjki macicy i raka piersi	publiczne i niepubliczne podmioty lecznicze	środki NFZ wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń i sprzętu na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym	20% wartości projektu – Mazowsze 15% wartości projektu – pozostałe województwa
	inne niepubliczne podmioty	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń i sprzętu na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym	5% wartości projektu
realizacja populacyjnych programów profilaktycznych w zakresie raka jelita grubego	publiczne i niepubliczne podmioty lecznicze	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń i sprzętu na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym	5% wartości projektu
realizacja pozostałych programów zdrowotnych	publiczne i niepubliczne podmioty lecznicze JST inne niepubliczne podmioty	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	5% wartości projektu

Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

<i>Przykładowe typy operacji</i>	<i>Przykładowi beneficjenci</i>	<i>Potencjalne źródło wkładu własnego</i>	<i>Wymagana wysokość wkładu własnego</i>
PI 9i. aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności			
programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej	ośrodki pomocy społecznej powiatowe centra pomocy rodzinie	środki PFRON (dot. PCPR) środki Funduszu Pracy – prace społecznie użyteczne (dot. OPS) zasiłki z budżetu państwa wkład związany z potencjałem kadrowym wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza środki JST	20% wartości projektu – Mazowsze 15% wartości projektu – pozostałe województwa
	podmioty ekonomii społecznej inne podmioty	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza	5% wartości projektu

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

	niepubliczne	wkład związany z potencjałem kadrowym środki Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (w przypadku projektów skierowanych do osób wychodzących z zakładów karnych i aresztów śledczych)	
usługi reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej w szczególności w CIS, KIS, ZAZ, WTZ, w tym tworzenie nowych miejsc aktywizacji oraz wsparcie nowych osób w istniejących podmiotach	CIS KIS ZAZ WTZ	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki Funduszu Pracy	5% wartości projektu
koordynacja i monitorowanie działań na rzecz aktywnej integracji w regionie	JST - ROPS	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	20% wartości projektu – Mazowsze 15% wartości projektu – pozostałe województwa
PI 9iv. ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym			
świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych (m.in. pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, opiekuńczych i zdrowotnych) w celu zwiększenia ich dostępności	podmioty ekonomii społecznej JST inne podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST środki Funduszu Dopłat (w przypadku projektów dotyczących mieszkalnictwa – w zakresie działań objętych <i>cross-financingiem</i>)	5% wartości projektu
wspieranie usług opieki nad osobami zależnymi (z wyłączeniem wsparcia przewidzianego w innych PI w zakresie opieki żłobkowej i przedszkolnej) oraz poprawa dostępu do usług opiekuńczych w wymiarze jakościowym i ilościowym – m.in. tworzenie miejsc opieki	podmioty ekonomii społecznej JST inne podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym opłaty za opiekę dla osób niesamodzielnych, z wyłączeniem osób, których sytuacja materialna (lub ich opiekunów) nie pozwala na wnoszenie opłat środki JST	10% wartości projektu
PI 9v. Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych			
świadczenie usług wsparcia dla rozwoju ekonomii społecznej (w tym usług animacyjnych)	ośrodki wsparcia ekonomii społecznej	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania	5% wartości projektu pomniejszonej

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

i inkubacyjnych oraz usług dla istniejących podmiotów ekonomii społecznej) dotacje na tworzenie podmiotów ekonomii społecznej		merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym	o wartość dotacji na tworzenie podmiotów ekonomii społecznej
działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego pracowników podmiotów ekonomii społecznej	ośrodki wsparcia ekonomii społecznej inne podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	5% wartości projektu
koordynacja i monitorowanie rozwoju ekonomii społecznej w regionie, w tym przygotowanie lub aktualizacja, realizacja i monitorowanie regionalnego wieloletniego planu rozwoju ekonomii społecznej	JST - ROPS	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	20% wartości projektu – Mazowsze 15% wartości projektu – pozostałe województwa
PI 9vi. lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność			
realizacja projektów w ramach LSR	lokalne grupy działania	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	20%* wartości projektu – Mazowsze 15%* wartości projektu – pozostałe województwa

*poziom wkładu własnego może zostać obniżony o 10 p.p. w przypadku gdy RLKS realizowany jest w ramach wyodrębnionej osi priorytetowej

Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie

<i>Przykładowe typy operacji</i>	<i>Przykładowi beneficjenci</i>	<i>Potencjalne źródło wkładu własnego</i>	<i>Wymagana wysokość wkładu własnego</i>
PI 10i. ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej, oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia			
upowszechnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej	organy prowadzące przedszkola – JST, podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym	20% wartości projektu – Mazowsze 15% wartości projektu –

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

		opłaty rodziców za edukację przedszkolną dzieci	pozostałe województwa
wsparcie nauczycieli prowadzących kształcenie ogólne, specjalne i zawodowe w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego w obszarach interwencji EFS, istotnych z punktu widzenia rozwoju polskiej oświaty kształcenie kompetencji kluczowych uczniów oraz postaw/umiejętności niezbędnych na rynku pracy	organy prowadzące szkoły – JST, podmioty niepubliczne	wynagrodzenia nauczycieli oddelegowanych do udziału w projekcie wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	5% wartości projektu
doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych	organy prowadzące szkoły – JST, podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	5% wartości projektu
<i>PI 10iii. wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji</i>			
kształcenie i szkolenie osób dorosłych w ramach systemu kształcenia formalnego i pozaformalnego doradztwo edukacyjne i zawodowe	podmioty niepubliczne uczelnie wyższe JST	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym symboliczne opłaty uczestników projektu środki JST	10% wartości projektu
<i>PI 10iv. lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwienie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnienie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami</i>			
wsparcie instruktorów i nauczycieli zawodu w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego jako element wsparcia szkół	Organy prowadzące szkoły – JST, podmioty niepubliczne	wynagrodzenia nauczycieli oddelegowanych do udziału w projekcie wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	10% wartości projektu
wsparcie kształcenia zawodowego szkółach, w tym doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół zawodowych	Organy prowadzące szkoły – JST, podmioty niepubliczne	wkład niepieniężny związany z udostępnieniem pomieszczeń na działania merytoryczne, pracą wolontariusza wkład związany z potencjałem kadrowym środki JST	10% wartości projektu